

Załącznik nr 1 do Uchwały
Nr XV/122/16 Rady Gminy Karsin
z dnia 12 maja 2016 r.

Plan Odnowy Miejscowości Wiele Na lata 2016-2022

Opracował: DEWAB-CONSULT
Barbara Rusilowicz

**WIELE
LUTY 2016**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	4
1.1 Położenie miejscowości	4
1.2 Historia miejscowości.....	6
1.3 Struktura Miejscowości.....	6
2. INWENTARYZACJA ZASOBÓW.....	7
2.1 Inwentaryzacja przyrodnicza	7
2.2 Dziedzictwo kulturowe.....	8
2.3 Infrastruktura społeczna	23
Kultura	23
Zdrowie i opieka społeczna.....	25
Sport i rekreacja	25
2.4 Infrastruktura techniczna	26
Wodociągi	26
Kanalizacja.....	26
Gospodarka odpadami	26
Sieć komunikacyjna	26
Elektroenergetyka	26
Zaopatrzenie w gaz	26
Ciepłownictwo	27
Środowisko	27
2.5 Gospodarka i rolnictwo	28
Przedsiębiorczość.....	28
Rolnictwo.....	29
2.6 Kapitał społeczny	30
3. OPIS OBSZAR O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU	30
4. OCENA SŁABYCH I MOCNYCH STRON.....	31
5. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ	34
5.1 Wykaz planowanych inwestycji i przedsięwzięć na lata 2016-2022.....	34
5.2 Opis zadań	35
<i>Budowa ul. Ks. Płk Wryczy w Wielu</i>	<i>35</i>
<i>Budowa ścieżki rowerowej Karsin-Wiele.....</i>	<i>36</i>
<i>Przebudowa zaplecza kuchennego przy Domu Kultury</i>	<i>36</i>
<i>Budowa placu zabaw przy plaży</i>	<i>37</i>
Budowa kortów tenisowych oraz bieżni przy „Orliku”	37
Budowa nowego moła (pomostu) nad jeziorem	38
Przebudowa chodników	39
Modernizacja ul. Wicka Rogali w Wielu	40
Budowa ścieżki rowerowej przy drodze Wiele - Lubnia	40

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości wsi Wiele na lata 2014-2020 określa działania natury społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zmierzające do aktywizacji obszarów wiejskich na terenie Gminy Karsin. Cele i zadania zawarte w dokumencie wpisują się w założenia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 realizuje cel polegający na poprawie, jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całokształtowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.

- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Umożliwi to rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich. Realizacja działania tworzy warunki dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich. Plan Odnowy Miejscowości Wiele na lata 2014-2020 spełnia kryteria dostępu wyznaczone w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i będzie stanowił załącznik do wniosków dla części działań. Wszystkie inwestycje związane z rozwojem infrastruktury technicznej i społecznej będą znacząco wpływały na poprawę warunków życia i pracy mieszkańców Wiele i całej gminy. Plan Odnowy Miejscowości przygotowany został wspólnie z mieszkańcami sołectwa Wiele, tak by realizowane zadania odpowiadały rzeczywistym potrzebom mieszkańców i mogły w pełni wykorzystać istniejący potencjał i szanse rozwoju miejscowości.

1. Charakterystyka miejscowości

1.1 Położenie miejscowości

Sołectwo Wiele jest położone w centralnej części Gminy Karsin. Natomiast Gmina Karsin położona jest w południowej części powiatu kościerskiego i województwa pomorskiego na pograniczu Kaszub i Borów Tucholskich. Krajobraz Gminy tworzy pagórkowata równina z dużymi obszarami leśnymi.

Mapa: Gminy Karsin

Źródło: Urząd Gminy Karsin

Miejscowość Wiele liczy obecnie 1184 mieszkańców a całe sołectwo zamieszkuje 1319 osób. Sołectwo zajmuje 2.377 ha, z czego połowę stanowią lasy a 200ha to wody płynące. Krajobraz sołectwa tworzy pagórkowata równina z obszarami leśnymi. Wiele jest wsią turystyczno–przemysłowo-rolniczą. Podstawowe kierunki rozwojowe sołectwa to przede wszystkim turystyka oraz przemysł drzewny. Nie bez znaczenia jest rozwój miejscowego przedsiębiorstwa SYLVA zajmującego się przetwarzaniem drewna, która obecnie zatrudnia około 250 osób, a w najbliższym czasie planuje budowę nowej hali produkcyjnej, w której zatrudnienie może znaleźć kolejno 100 osób .

Struktura wiekowa odznacza się przewagą ludności w wieku produkcyjnym - 51,3% ogółu populacji. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym nie jest korzystny i wynosi 18,8%. W związku z przemianami gospodarczymi kraju i trudną sytuacją na lokalnym rynku pracy od kilku lat obserwuję się powolny ale systematyczny wzrost poziomu wykształcenia. Gospodarstwa domowe nierolnicze stanowią 61 %. Gospodarstwa domowe użytkujące gospodarstwo rolne (działkę rolną) to 39 % ogółu gospodarstw domowych. Należy zwrócić uwagę, że gospodarstwa domowe użytkujące gospodarstwo często posiadają inne źródło utrzymania. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 mieszkanie wynosi 4,0. Na 1 osobę przypada średnio 18,2 m² powierzchni użytkowej mieszkalnej.

(dane raport o stanie gminy –2000r.)

1.2 Historia miejscowości

Wiele (niem. Wielle) - miejscowość w powiecie kościerskim, nad jeziorem Wielewskim. Pierwsze wzmianki o Wielu (Veiy) zapisano w 1382 r. "Roku Pańskiego A.D. 1382 nadaje komtur Henryk Bollendorf mieszkańcom wsi Velym zwanej, która przedtem prawo polskie miała, teraz prawo niemieckie i 55 1/2 włóki w granicach oznaczonych...".

Wieś jako dobro królewskie należała do tzw. klucza kosobudzkiego. Nieurodzajna ziemia nie wspomagała rozwoju Wiela. Pomimo tego na początku XVIII-tego wieku mieszkało tu między innymi: 5 karczmarzy, kołodziej, 6 gburów i 3 lemanów (wolnych chłopów). W latach 1835 -1836 na podstawie edyktu uwłaszczeniowego dokonano wydzielania gospodarstw rolnych, a pod koniec XIX-tego wieku istniały tu już: tartak, piekarnia i młyn.

1.3 Struktura Miejscowości

Dzięki znakomitemu położeniu nad Jeziorem Wielewskim oraz malowniczej Kalwarii jest głównym ośrodkiem turystycznym Gminy Karsin. Korzystne dla Wiela jest też położenie niezbyt daleko od południowego krańca jeziora Wdzydze. Niedaleko wsi znajduje się piękny punkt widokowy, Biała Góra, oraz leżący na północy najwyższy w okolicy szczyt Chełmice.

2. Inwentaryzacja zasobów

2.1 Inwentaryzacja przyrodnicza

Obszar sołectwa Wiele i Gminy Karsin klasyfikowany jest, jako przestrzeń ekologicznie niezagrożona. Lokalne antropogeniczne zagrożenia środowiskowe są stosunkowo łatwe do redukcji, szczególnie z uwagi na bardzo wysoki potencjał biotyczny środowiska, jak i brak znaczących źródeł zanieczyszczeń na obszarze i okolicach Gminy. Gmina Karsin stanowi, więc jeden z elementów obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym i międzynarodowym w systemie Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET). Cały teren sołectwa jest objęty obszarem ochrony w ramach sieci NATURA 2000 - OSOP czyli Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków.

W granicach zlewni Wdy znajduje się **Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 121 - zbiornik międzymorenowy Czersk** o powierzchni 142 km², wieku czwartorzędowego. Średnia głębokość ujęć wynosi 10 ÷ 50 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 50 tys. m³/d. Jakość wód jest wysoka i średnia, wody nieznacznie lub średnio zanieczyszczone, lokalnie wymagające uzdatniania.

Głównymi elementami powiązań przyrodniczych obszaru gminy z obszarami sąsiednimi są:

Obszary Natura 2000:

- utworzony obszar specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB220009 – obejmuje cały obszar Gminy Karsin;
- specjalny obszar ochrony siedlisk „Miłosino-Lubnia” PLH220077, zgłoszony do Komisji Europejskiej 30.10.2010 r. – projekt znajduje się w pobliżu miejscowości Wiele
- utworzony obszar specjalnej ochrony siedlisk Jeziora Wdzydzkie PLH220034 – przylega do obszaru objętego projektem.

Wdzydzki Park Krajobrazowy,
duże kompleksy leśne Borów Tucholskich,
pradolina rz. Niechwaszcz,
OCHK Borów Tucholskich,

Jednocześnie w miejscowościach Zamość i Wiele występują złoża kredy jeziornej oraz piasku. Według Inwentaryzacji złóż i wyrobisk kopalin stałych oraz składowisk odpadów na

terenie Gminy Karsin „Polgeo” Warszawa z 1995 roku na terenie gminy istnieją obszary perspektywiczne występowania kopalin.

Zdjęcie: Kąpielisko nad jeziorem Wielewskim

Źródło: Urząd Gminy Karsin

2.2 Dziedzictwo kulturowe

Wieś stanowi centrum kulturowe okolicy (Kalwaria, kościół, muzeum, dom kultury). Odbývają się tu cykliczne imprezy kulturalne takie jak: Międzynarodowy Festiwal Folkloru, Turniej Gawędziarzy Kaszub i Kociewia oraz Letnie Falowanie (festiwal muzyki reggae), a także odbywający się w święto Wniebowstąpienia Pańskiego mający charakter religijno – kulturalny Odpust Kalwaryjski.

Najstarszym zabytkiem Wiele jest kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja, początkowo drewniany, kryty gontem. Na wieży znajduje się dzwon z 1686 roku. W roku 1905 zdecydowano o rozbiórce starego kościoła (z 1728 roku) i budowie nowego. Dzięki staraniom proboszcza Jana Fethke nowy kościół kształtem zbliżony był do starej świątyni. Wyposażenie kościoła pochodzi w większości z wcześniejszej budowli. Na uwagę zasługuje słynący cudami, XVIII-wieczny obraz Matki Boskiej Pocieszenia, sprowadzony tu z Chojnic, oraz znajdujące się na bocznych ołtarzach rzeźby św. Piotra i Pawła, dwóch diakonów, Józefa z Dzieciątkiem i św. Mikołaja. Jest to duża świątynia, zaskakująca wielkością, bowiem położenie na górze pośród drzew i w otoczeniu ceglanego cmentarnego płotu z zewnątrz skutecznie pomniejsza gabaryty kościoła. Interesujący

może być także pobliski cmentarz z wieloma starymi, kunsztownymi nagrobkami. Kościół ma bardzo duże znaczenie dla mieszkańców Wiele i wiernych diecezji pelplińskiej, stanowi centrum kultu religijnego, a także początek (jedyne w diecezji) Sanktuarium kalwaryjskiego w Wielu. Corocznie odbywają się tutaj dwa odpusty kalwaryjskie, w których bierze udział ponad 20 000 wiernych naszej diecezji oraz kilkadziesiąt wycieczek zorganizowanych z całego Pomorza. Miejscowość Wiele jest, także znaną na Pomorzu wsią turystyczną a kościół i kalwaria jest odwiedzane przez liczne rzesze turystów wypoczywających terenie Gminy Karsin i na Kaszubach.

Zdjęcie: Kościół w Wielu

Źródło: Urząd Gminy Karsin

Główną atrakcją Wiele jest Kalwaria Wielewska, powstała z inicjatywy miejscowego proboszcza - księdza Szydzika. Zamyśl założenia Kalwarii narodził się najprawdopodobniej około roku 1905, choć pierwsze starania o pozwolenie na budowę datowane są dopiero na rok 1915. Grunty pod kalwarię uzyskane zostały od miejscowego gospodarza - pana Durajewskiego. Dzięki przemysłnemu, prusko-patriotycznemu listowi, ksiądz Szydzik bardzo szybko uzyskał od władz świeckich pozwolenie na budowę Kalwarii. Było to szczególnie dziwne ze względu na toczącą się wówczas wojnę oraz regres w budownictwie. Kalwaria powstała dzięki środkom własnym parafii oraz licznym ofiarom i darowiznom. Ze względu na brak miejscowych wykonawców generalnym

projektantem został monachijski architekt Theodor Mayr. Kalwarię wybudowano w latach 1915-1927. Od roku 1924 pracę prowadził kolejny wielewski proboszcz, kapelan armii Hallera, ksiądz Wrycza. Pierwszą wybudowaną kaplicą był "Ogrójec", który poświęcony został 19 sierpnia 1915 roku.

W porządku chronologicznym, etapami Drogi Kalwaryjskiej są następujące kaplice:

1 Kaplica "Ogrójca " (1916 r.)

Wewnątrz znajduje się piękne sklepienie ozdobione malowidłami, neobarokowy ołtarz z rzeźbą Chrystusa oraz witraże z cytataми z Ewangelii św. Mateusza;

2 Kaplica "Serca Pana Jezusa" (1916 r.)

Czworoboczny budynek położony za cmentarzem w pobliżu jeziora;

3 Kaplica "Serca NPM - Królowej Pokoju" (1919 r.)

Kaplica ta ze względu na treść obrazu umieszczonego w ołtarzu zwana bywa również kaplicą Matki Bożej Siewnej. Obraz przedstawia Matkę Bożą i patrona rolników, św. Izydora Oracza;

4 Kapliczka "Nad Cedronem" (1916 r.)

Kształtem przypomina bramę lub łuk triumfalny, a balustrady znajdujące się po obu stronach drogi ozdobione są symbolami czterech Ewangelistów: Lwa, Orła, Wołu i Człowieka;

5 Kaplica "Dom Annasza" (1916 r.)

Kapliczka ta wzorowana jest na "Bożych Mękach" spotykanych przy krzyżówkach dróg. Usytuowana jest nad Jeziorem Ciepłym koło św. Schodów. W niszy znajduje się olejny obraz przedstawiający arcykapłana Annasza w szatach kapłańskich;

6 Święte Schody (1916 r., 1934 r.)

Są to, liczące 53 stopnie, schody prowadzące na wzgórze. Liczba stopni odpowiada ilości zdrowasiek różańca;

7 Kaplica "Dom Kajfasza" (1916 r.)

Wybudowano ją powyżej św. Schodów i roztacza się stąd piękny widok na okolice Wiele. Kaplica powstała na planie ośmioboku, a w jej wnętrzu znajduje się drewniana rzeźba przedstawiająca Jezusa w piwnicy;

8 Kaplica "Biczowania" (1923 r.)

Wybudowano ją na planie trójkąta, jako kaplicę otwartą. W środku znajduje się rzeźba Chrystusa przykutego do słupa;

9 Kaplica "Pałac Piłata" (1922 r.)

Jest największą z kaplic Kalwarii. Na piętrze znajduje się balkon, a na nim ustawione są rzeźby przedstawiające Piłata i Jezusa w koronie cierniowej. Wewnątrz kaplicy znajduje się druga grupa figur, wyobrażająca Chrystusa otoczonego przez Żyda i żołnierza u tronu Piłata (I stacja drogi krzyżowej);

Kolejno na kalwaryjskiej drodze ustawione są 4 grupy figur, stanowiące kolejne stacje drogi krzyżowej :

10 *"Pan Jezus bierze krzyż na ramiona" (1927 r.) - II stacja;*

11 *"Pan Jezus pod krzyżem pierwszy raz upada" - III stacja;*

12 *"Spotkanie Chrystusa z Bolesną Matką Swoją" - IV stacja;*

- 13 *"Szymon Cyrenejczyk pomaga dźwigać krzyż Panu Jezusowi"*, grupa figur przy kaplicy św. Weroniki - V stacja;
- 14 *Kaplica "Św. Weroniki ocierającej twarz Panu Jezusowi" (1961 r.)*.
Kaplica ta zbudowana została także na planie ośmioboku. Znajdują się tu dwa wejścia - jedno prowadzące do wnętrza, a drugie na ambonę. Kaplicę zdobią witraże oraz spoczywająca za drewnianą kratą rzeźba Chrystusa dźwigającego krzyż i klęczącej przed nim św. Weroniki z chustą;
- 15 *Kaplica "II Upadku Pana Jezusa" (1917 r.)*
Kaplica ta zwana jest bruską, gdyż wybudowana została ze składek bruskich parafian. Wewnątrz znajduje się ołtarz z rzeźbą Chrystusa upadającego pod krzyżem (VII stacja drogi krzyżowej);
- 16 *Kaplica "Płaczących Niewiast" (1924 r.)*
Zbudowano ją na planie kwadratu. Głównym elementem wystroju wnętrza jest płaskorzeźba Chrystusa ukoronowanego cierniem, w otoczeniu płaczących niewiast i dzieci;
- 17 *Kaplica "Trzeciego Upadku Pana Jezusa" (1924 r.)*
Wystawiona na planie krzyża kaplica położona jest w dolinie, pośród zalesionych wzgórz. Wewnątrz znajduje się rzeźba Chrystusa leżącego pod krzyżem oraz płaskorzeźby przedstawiające kobiety i modlące się dziecko, zwrócone w stronę Jezusa;
- 18 *Kaplica "Obnażenia Pana Jezusa"*
X stacja drogi krzyżowej, ma kształt prostopadłościanu, w którego szczytowej ścianie umieszczono płaskorzeźbę "Obnażenie z szat".
- 19 *Grupa Figur "Przybicie do krzyża" (1925 r.)*
Usytuowana jest na stoku wzgórza przy kaplicy "Ukrzyżowanie";
- 20 *Kaplica Ukrzyżowania (1916 r.)*
Ze względu na okazałość i bogactwo architektoniczne zwana jest kościółkiem. Kaplicę tą wybudowana na planie koła z dwoma krużgankami tworzącymi podkowę. Przed wojną znajdował się tu mały dzwon, przeniesiony obecnie do kościoła we Wielu. Wewnątrz znajduje się interesująca drewniana ambona w kształcie kielicha kwiatu oraz ołtarz z figurą Chrystusa na krzyżu pośród łotrów. Warto zwrócić uwagę na witraże przedstawiające anioły (obecnie przeniesione do kościoła we Wielu).
- 21 *Kaplica "Grobu Pańskiego" (1922 r.)*
Kaplica zbudowana na planie krzyża, z apsydą. Położona jest u podnóża Białej Góry nad Jeziołem Wielewskim. Wnętrze kaplicy jest trzypoziomowe. Najwyżej znajduje się XIII stacja drogi krzyżowej - "Zdjęcie z krzyża" - wewnątrz rzeźba Matki Boskiej tulącej ciało Jezusa i dziecka trzymającego Jego martwą dłoń. Na dolnym poziomie znajduje się stacja XIV - Grób Pański. Rzeźba zmarłego Chrystusa ułożona jest na katafalku w niszy. Po obu jej stronach znajdują się filary podtrzymujące najwyższe piętro kaplicy.
- 22 *Ambona (1946 r.)*
Jest to oryginalna ambona w kształcie łodzi z podniesionym żaglem. Tu odprawiane są nabożeństwa w odpust Matki Boskiej Pocieszenia.

Do zabudowań Kalwarii należy zaliczyć również tzw. Pustelnię. Ten drewniany budynek przez lata służył za mieszkanie opiekunów Kalwarii. Obecnie mieści się tutaj siedziba

grupy młodzieżowej z Parafii św. Krzyża w Tczewie. Odpust "wielki" odbywa się na Kalwarii w święto Wniebowstąpienia Pana Jezusa (maj), a odpust "mały" w uroczystość Matki Bożej Pocieszenia (w sierpniu przed św. Augustynem). Ciekawostką jest, że materiały na kaplice powstałe przed rokiem 1919 pochodziły dosłownie z całych ówczesnych Niemiec - cement z Opola, cegły z sąsiedniej Lubni, drewno z Gdańska, mozaiki z Berlina i Lipska, a witraże z Monachium.

Zdjęcie: Kalwaria – Kaplica ukrzyżowania

Źródło: Urząd Gminy Karsin

Z Wielem związane są: postać jednego z najwybitniejszych kaszubskich poetów, Hieronima Derdowskiego oraz propolskich działaczy - Wincentego i Tomasza Rogalów. Jak głosi tradycja Tomasz Rogala wspólnie z Antonim Abrahamem pieszo udali się w roku 1919 na konferencję pokojową w Paryżu, by domagać się przyłączenia Kaszub do Polski. W Domu Kultury mieści się Muzeum Ziemi Zaborskiej, prezentujące zebrane przez M. Brzezińskiego eksponaty sztuki ludowej z okolic Wiela i Brus oraz współczesną sztukę ludową Kaszub.

Zdjęcie: *Wnętrze Muzeum Ziemi Zaborskiej*

Źródło: *Urząd Gminy Karsin*

We wsi odbywają się również Turnieje Gawędziarzy Ludowych Kaszub i Kociewia. Od 2004 rokrocznie latem Wiele jest jedną ze scen Międzynarodowego Festiwalu Folkloru.

Zdjęcie: Festiwal Folkloru we Wiele

Źródło: Urząd Gminy Karsin

Plan Odnowy Miejscowości wsi Wiele na lata 2016-2022

Tabela: obiektów w ewidencji zabytków

1.	Wiele	ul. Główna 8		bud. gosp.		pocz. XX w.	mur./drewn.	
2.	Wiele	ul. Główna 9		dom mieszkalny, sklep		lata 20/30 – te XX w.	mur.	
3.	Wiele	ul. Główna 10		dom mieszkalny		1945 – 1950	mur.	
4.	Wiele	ul. Główna 11		dom mieszkalny		1936 – 1939	mur.	Maciej Rok
5.	Wiele	ul. Główna 13		dom mieszkalny		1937/38 r.	mur.	Stefania Cieplińska
6.	Wiele	ul. Główna 15		bud. gosp.		XIX/XX/?	drewn.	J. Synak
7.	Wiele	ul. Główna 16		dom mieszkalny		1902 – 1904	mur.	Benedykt Landowski
8.	Wiele	ul. Główna 16		obora		pocz. XX w. po 1945 r.	mur./drewn.	Landowski
9.	Wiele	ul. Główna 17		dom mieszkalny		lata 70/80-te XIX w.	mur.	Marta Cieplińska
10.	Wiele	ul. Główna 17		bud. gosp.		4 ćw. XIX w.	drewn./mur.	
11.	Wiele	ul. Główna 17		d. kuźnia		ok. 1880 r.	mur./drewn.	Cieplińska
12.	Wiele	ul. Główna 18/19		dom mieszkalny		4 ćw. XIX w.	drewn. XIX/XX (mur/paca)	Maria Szczechowiak
13.	Wiele	ul. Główna 20		dom mieszkalny		1913 r.	mur.	A. Cysewski
14.	Wiele	ul. Główna 21		dom mieszkalny		ok. 1900 r.	mur.	B. Nagórek
15.	Wiele	ul. Główna 21		bud. gosp.		1913 r.	mur./drewn.	
16.	Wiele	ul. Główna 22		dom mieszkalny		k. XIX w., rozbudowany	mur.	Józef Miloch
17.	Wiele	ul. Główna 22		oficyna mieszk.		X/XX w.	mur.	B. Nagórek
18.	Wiele	ul. Główna 22		oficyna mieszkalna		X/XX w.	mur.	B. Nagórek
19.	Wiele	ul. Główna 23		dom mieszkalny		1918 r.	drewn.	Stefan Ciesielski
20.	Wiele	ul. Główna 23		d. obora/stodoła		ok. 1920 r., częściowo przebud.	mur.	S. Ciesielski
21.	Wiele	ul. Główna 29		dom mieszkalny		1933 r.	mur.	Gilmajster
22.	Wiele – Biała – Góra	2		dom mieszkalny		1937 r.	mur.	Józef Durajewski
23.	Wiele – Biała – Góra	2	zagroda	stodoła		1937 r.	drewn.	J. Durajewski
24.	Wiele – Biała – Góra	3		dom mieszk.		1937 r.	drewn./mur./paca/2 poł. XIX/?	J. Durajewski
25.	Wiele – Biała	3		obora		XIX/XX w.	mur.	J. Durajewski

Plan Odnowy Miejscowości wsi Wiele na lata 2016-2022

	– Góra					lata 20/30-te XX w. ?		
26.	Wiele – Biała – Góra	4		dom mieszk.	ob. Niezamieszkały	4 ćw. XVIII/1779 ?	drewn.	Bułanek
27.	Wiele – Biała – Góra	5		dom mieszk.		lata 20/30-te XX w.	mur.	L. Lewiński
28.	Wiele – Biała – Góra	6		dom mieszk.		4 ćw. XVIII/1779 ?	drewn	Teodor Kałdański
29.	Wiele – Biała – Góra	7		dom mieszk.	ob. Niezamieszkały	pocz. XX w.	drewn./mur./paca	M. Krzowski
30.	Wiele – Biała – Góra	7		stodoła		pocz. XX w.	drewn.	
31.	Wiele – Biała – Góra	9		dom mieszk.		1911 r.	mur.	Skwierczyńska
32.	Wiele	ul. Górska 3		dom mieszk.		ok. 1890 r.	drewn.	Wanda Wróblewska
33.	Wiele	ul. Górska 4		dom mieszk.		ok. 1900 r.	mur.	Pryba
34.	Wiele	ul. Górska 4		bud. gosp.		ok. 1900 r.	mur./drewn.	Wanda Wróblewska
35.	Wiele	ul. Górska 5		dom mieszk.		ok. 1900 r.	mur.	Panic
36.	Wiele	ul. Górska 6		dom mieszk.		ok. 1900 r.	mur.	Drewek
37.	Wiele	ul. Górska 6		bud. gosp., stodoła		ok. 1900 r.	drewn/mur.	
38.	Wiele	ul. Górska 7 b		dom mieszk.		1925 r.	mur.	Jaszewski
39.	Wiele	ul. Kościarska		bud. gosp.		2 poł. XIX w.	mur.	
40.	Wiele	ul. Krótka 2		dom mieszk.		I ćw. XX w.	mur.	
41.	Wiele	ul. Krótka 2		bud. gosp.		1 ćw. XX w.	mur.	
42.	Wiele	ul. Polna 1		dom mieszk.		1914 r.	mur.	
43.	Wiele	ul. Polna 1		obora		ok. 1914 r. przebud.	mur./drewn.	Dorau
44.	Wiele	ul. Polna 1		stodoła		ok. 1914 r.	drewn.	Dorau
45.	Wiele	ul. Wicka Rogali		Szkoła Podstawowa		ok. 1910 r.	mur.	
46.	Wiele	ul. Wicka Rogali 1		dom mieszk.		lata 30-te XX w.	mur.	Ciesielska
47.	Wiele	ul. Wicka Rogali 2		dom mieszk.		1933/34	mur.	L. Olech
48.	Wiele	ul. Wicka Rogali 2		bud. gosp., stodoła/obora		1932 r.	drewn./mur.	
49.	Wiele	ul. ks. Płk. Wryczy 7/9		dom mieszk.		1 ćw. XX w.	mur.	Z. Komapil

Plan Odnowy Miejscowości wsi Wiele na lata 2016-2022

50.	Wiele	ul. ks. Płk. Wryczy 5		dom mieszk.		lów. XX w. lata 20-30-te XX w.	mur.	Krzysztof Miloch
51.	Wiele	ul. ks. Płk. Wryczy 10		dom mieszk.		1938 r.	mur.	Jerzy Pestka
52.	Wiele	ul. ks. Płk. Wryczy 25		dom mieszk.		ok. 1930 r.	mur.	Benedykt Bonik
53.	Wiele	1		dom mieszk.		1924 – 25	mur.	Franciszek Rogala
54.	Wiele	3		dom mieszk.		1883 r.	mur.	L. Jankowski, Antoni Lipski
55.	Wiele	3		d. stajnia/obora, ob. obora/chlewnie		4 ćw. XIX/XX w., ok. 1980 przebud.	mur.	Jankowski, Antoni Lipski
56.	Wiele	3	zagroda	stodoła		4 ćw. XIX w.	drewn.	Jankowski, Lipski
57.	Wiele		zagroda	d. chlewnia, ob. gosp. Karsin		4 ćw. XIX w.	mur./drewn.	Jankowski, Lipski
58.	Wiele	obok zagrody nr 3		kapliczka przydrożna		4 ćw. XIX w.	mur.	
59.	Wiele	ul. Wicka Rogali 1		dom mieszk.		lata 30-te XX w.	mur.	Ciesielska
60.	Wiele	VI		Grobowiec Durajewskich przy kaplicy		1926 r.		
61.	Wiele	IX	zespół Kalwarii	kaplica				
62.	Wiele	ul. Dąbrowska 25		d. chlewnia		1914 r.		Ostrowski
63.	Wiele	V	zespół Kalwarii	kaplica				
64.	Wiele	I		kaplica przedpogr., Stacja Kalwarii				
65.	Wiele	na terenie cmentarza	zespół Kalwarii	I stacja		1915 r.		
66.	Wiele		Kalwaria	Grupa I Rzeźba Przybijanie do Krzyża		1927 r.		
67.	Wiele		Kalwaria	Grupa II				

Plan Odnowy Miejscowości wsi Wiele na lata 2016-2022

				Rzeźba „Czytanie wyroku”				
68.	Wiele		Kalwaria	Grupa III Rzeźba Niesienie krzyża”				
69.	Wiele		Kalwaria	Grupa IV Rzeźba „Chrystus z Krzyżem i Maria”		1927 r.		
70.	Wiele		Kalwaria	Grupa V Rzeźba „Upadek pod Krzyżem”		1927 r.		
71.	Wiele			Ambona w kształcie łodzi z żaglem beton.		1945 r.		
72.	Wiele			ogrodzenie kościoła p.w. Św. Mikołaja		pocz. XX w.	mur.	
73.	Wiele			cmentarz przykościelny katolicki		pocz. XX w.		
74.	Wiele			plebania		pocz. XX w.	mur.	
75.	Wiele		zespół plebanii	d. chlewnia, ob. salki katechetyczne		1907 r.	mur.	
76.	Wiele	ul. Dąbrowska 11		bud. gosp.		ok. 1930 r.	mur./drewn.	
77.	Wiele		zespół plebanii	d. wozownia		1907 r.	mur.	
78.	Wiele	ul. Chełmska 2		dom mieszk.		ok. poł. XX w.	drewn./mur.	S. Derdowski
79.	Wiele	ul. Dąbrowska 2		bud. gosp. z fragm. stodoły		ok. 1920 r.	drewn./mur.	
80.	Wiele	ul. Dąbrowska 4		dom miesz, sklep		1933 r.		
81.	Wiele	ul. Dąbrowska 5		dom mieszk.		1935 r.	mur.	A. Knitler
82.	Wiele	ul. Dąbrowska 5		bud. gosp.		ok. 1935 r.	mur./drewn.	
83.	Wiele	ul. Dąbrowska 7		dom mieszk.		1933/34	mur.	Krapik
84.	Wiele	ul. Dąbrowska 8/10		dom mieszk.		ok. 1910 r.	mur.	
85.	Wiele	ul. Dąbrowska		bud. gosp.		ok. 1914 r.	drewn./mur.	

Plan Odnowy Miejscowości wsi Wiele na lata 2016-2022

		8/10						
86.	Wiele	ul. Dąbrowska 14/16		dom mieszk.		lata 20/30-te XX w.	mur.	J. Skwierowski
87.	Wiele	ul. Dąbrowska 14/16		bud. gosp.		lata 20/30-te XX w.	mur.	
88.	Wiele	ul. Główna 8		d. zajazd, karczma, ob. dom mieszk., sklep		1905 r., zniszczony w 1945 r., przebud. ok. 1955 r.	mur.	R. Kozłowski
89.	Wiele	ul. Główna 7		stodoła		4 ćw. XIX w.	drewn.	A. Kozłowski
90.	Wiele	ul. Główna 7		dom mieszk.		1922 r.	mur.	A. Kozłowski
91.	Wiele	ul. Główna 6		bud. gosp.		pocz. XX w.	mur.	
92.	Wiele	ul. Derdowskiego 62/64		dom mieszk.		1908 r.	mur.	W. Miloch
93.	Wiele	ul. Derdowskiego 45		bud. gosp./obora/stodoła		lata 30-te XX w.	drewn./mur.	Rus
94.	Wiele	ul. Derdowskiego 45		dom mieszk.		1934 r.	mur.	d. A. Knitler, ob. Rus
95.	Wiele	ul. Derdowskiego 43		dom mieszk.		lata 20/30-te XX w.	mur.	J. Sawicki
96.	Wiele	ul. Derdowskiego 38		dom mieszk.		1940 – 45	drewn.	
97.	Wiele	ul. Derdowskiego 30		dom mieszk.		lata 20-te XX w.	mur.	
98.	Wiele	ul. Derdowskiego 28		dom mieszk.		lata 20/30-te XX w.	mur.	
99.	Wiele	ul. Derdowskiego 22		bud. gosp.		lata 20/30-te XX w.	mur.	
100.	Wiele	ul. Derdowskiego 22		dom		lata 20-te XX w.	mur.	

Plan Odnowy Miejscowości wsi Wiele na lata 2016-2022

101.	Wiele	ul. Derdowskiego 20		dom		lata 20-te XX w.	mur.	
102.	Wiele	ul. Derdowskiego 14		obora/stodoła		XIX/XX w.	drewn./mur.	A. Kłopolek
103.	Wiele	ul. Derdowskiego 14		dom		XIX/XX w.	drewn.	
104.	Wiele	ul. Derdowskiego 13/15		dom mieszk.		1949 r.	mur.	
105.	Wiele	ul. Derdowskiego 12		dom		XIX/XX w.	drewn.	
106.	Wiele	ul. Derdowskiego 8		dom		1921 r.	drewn.	
107.	Wiele	ul. Derdowskiego 8		obora		ok. 1920 r.	mur./drewn.	
108.	Wiele	ul. Derdowskiego 7		dom mieszk.		ćw. XX w.	drewn.	
109.	Wiele	ul. Derdowskiego 6		dom mieszk.		lata 20-te XX w.	mur.	
110.	Wiele	ul. Derdowskiego 6		stodoła		lata 20-te XX w.	drewn./mur.	
111.	Wiele	ul. Derdowskiego 6		dom		lata 20-te XX w.	mur.	
112.	Wiele	ul. Derdowskiego 4		bud. gosp.		lata 20-te XX w.	mur.	
113.	Wiele	ul. Derdowsk. 4		dom		lata 20-te XX w.	mur.	
114.	Wiele	ul.		dom		lata 20-te XX w.	mur.	

Plan Odnowy Miejscowości wsi Wiele na lata 2016-2022

		Derdowskiego 2						
115.	Wiele	ul. Derdowskiego 6		dom mieszk.		lata 20-te XX w.	mur.	
116.	Wiele	ul. Dąbrowska 41		dom mieszk.		ok. 1950 r.	mur.	
117.	Wiele	ul. Dąbrowska 32 A		dom mieszk.		lata 10/20-te XX w.	mur.	
118.	Wiele	ul. Dąbrowska 29		dom mieszk.		lata 20/30-te XX w.	mur.	
119.	Wiele	ul. Dąbrowska 26		bud. gosp.		ok. 1934 r.	mur.	
120.	Wiele	ul. Dąbrowska 23		d. pralniczy, ob. budynek gosp.		1919 r.	mur./drewn.	J. Gęba
121.	Wiele	ul. Dąbrowska 21		bud. gosp.		1 ćw. XX w.	mur.	A. Dragon
122.	Wiele	ul. Dąbrowska		dom mieszk.		lata 20/30-te XX w.	mur.	
123.	Wiele	ul. Dąbrowska 20		bud. gosp.		ok. 1935 r.	mur.	
124.	Wiele	ul. Dąbrowska 11, róg ul. Rogali		dom mieszk.		ok. 1930/1927 lub 1935	mur.	J. Sałata
125.	Wiele	ul. Dąbrowska 20		dom mieszk.		1935 r.	mur.	
126.	Wiele	ul. Główna 5		sklep		1 ćw. XX w, ok. 1950 r. przebud.	mur.	
127.	Wiele	ul. Derdowskiego 11		dom mieszk.		pocz. XX w.	mur.	M. Koziel
128.	Wiele	ul. Derdowskiego 12		dom mieszk.		lata 20/30-te XX w.	mur.	M. Głona
129.	Wiele	ul. Dąbrowska 19		dom mieszk.		I ćw. XX w.	mur.	

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Karsin

2.3 Infrastruktura społeczna

W Wiele znajduje się Zespół Szkół nr. 2 w skład, którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Wicka Rogali oraz Gimnazjum Publiczne im. Antoniego Skwierawskiego, w której naukę pobiera około 350 uczniów.

Zdjęcie: Zespół Szkół nr 2 w Wiele

Źródło: Zespół Szkół nr 2 w Wiele

Początki szkoły w Wiele sięgają czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. W protokole wizytacji z 1710 r. odnotowano, że we wsi istniała szkoła parafialna, w której uczył organista. Obecny budynek szkolny powstał w 1884 r. mając pierwotnie 4 izby lekcyjne, tyle, bowiem było w szkole klas. Przy szkole jest sala gimnastyczna, w 2008r. oddano do użytku stołówkę uczniowską a 2009r. kompleks boisk sportowych „Orlik”, a w 2013r. nowy pawilon lekcyjny.

Kultura

W Wiele działa od wielu lat Dom Kultury, jest placówką upowszechniania kultury a podstawowe zadania realizowane to:

- rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- edukacja kulturalna i wychowanie poprzez sztukę;
- gromadzenie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury;
- kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze;
- organizowanie przedsięwzięć promujących dorobek kulturalny gminy Karsin;

- współpraca z innymi instytucjami kultury i placówkami oświatowymi.

Przy Domu Kultury znajduje się Muzeum Ziemi Zaborskiej, to jedyna w południowej części Kaszub placówka, w której można zapoznać się z kulturą dawnych mieszkańców tych ziem. Chlubą muzeum jest zbiór przepięknych rogów do tabaki i innych precyzyjnych przedmiotów. Bogaty jest wystrój wnętrza chaty kaszubskiej z jedyną w swoim rodzaju kompletną, drewnianą kolekcją form do masła.

W muzeum czynna jest także największa w naszym kraju wystawa haftów jednego autora. Prezentowanych jest tam około pół tysiąca dzieł nieżyjącego Leonarda Brzezińskiego, założyciela wielewskiego muzeum i twórcy oryginalnej szkoły haftu. Hafty Brzezińskiego charakteryzują się swoistą kolorystyką oraz różnorodnością efektów optycznych i przestrzennych. Powtarzał po wielokroć ten sam motyw zmieniając jedynie nieznacznie kory nici.

Z Domu Kultury korzysta, także Zespół Folklorystyczny reaktywowany przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Zespół Pieśni i Tańca "Kaszuby" Wiele - Karsin powstał w 2001 roku. Założycielami zespołu są Urszula i Zbigniew Studzińscy. Opracowują aranżację, wokale i stronę muzyczną wykonywanych przez zespół utworów. W zespole śpiewa 25 chórzystów, tańczy pięć par, a akompaniament tworzy sześciuosobowa kapela. Zespół każdego roku występuje na wielu uroczystościach regionalnych (patriotycznych i religijnych), przeglądach, festiwalach, a także na biesiadach, festynach i piknikach na całym Pomorzu. Od 2002 roku jest współorganizatorem Międzynarodowego Festiwalu Folkloru "Dni Kultury Kaszubskiej" w Wielu. Każdego roku występuje na Jarmarku Wdzydzkim, na terenie Centrum Edukacji i Promocji Regionu w Szymbarku, Turnieju Gawędziarzy Kaszub i Kociewia w Wielu. W 2008 roku nagrał w Polskim Radiu Koszalin swoją pierwszą płytę, na której znalazło się 26 utworów oraz recytacje najstarszego na Kaszubach gawędziarza, Edmunda Konkolewskiego. Zespół działa przy Oddziale Zrzeszenia Kaszubsko Pomorskiego Wiele - Karsin, a finansowany jest przez Urząd Gminy w Karsinie.

Zdjęcie: Zespół Kaszuby

Źródło: Urząd Gminy Karsin

Zdrowie i opieka społeczna

Na terenie sołectwa opiekę zdrowotną profilaktyczną – leczniczą sprawują Ośrodek Zdrowia w Wielu należący do NZOZ „Słoneczny”. W ośrodku znajduje się, także gabinet stomatologiczny. Przy ul Główniej we Wielu znajduje się apteka.

Sport i rekreacja

Na terenie sołectwa działa Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe, które posiada ogniwa regulaminowe - Ludowe Zespoły Sportowe. Prowadzi sekcję piłki siatkowej „Gryf Wiele”.

W 2009 oddano do użytku kompleks boisk sportowych wybudowany w ramach rządowego programu „Moje Boisko-Orlik 2012”

Funkcjonuje również Uczniowski Klub Sportowy, który prowadzi sekcje: tenisa stołowego, lekkoatletyki, karate i piłki nożnej działające przy Zespole Szkół we Wielu

2.4 Infrastruktura techniczna

Wodociągi

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców Wiele odbywa się z ujęcia wody zlokalizowanego w Dąbrowie i Kliczkowach za pomocą sieci wodociągowej. Część mieszkańców czerpią z własnych ujęć.

Kanalizacja

W 2009 r. zakończyła się budowa sieci kanalizacyjnej we Wielu, przyłączonej do niej jest ponad 400 gospodarstw domowych. Jedynie na wybudowaniach i przysiółkach są jeszcze zbiorniki bezodpływowe okresowo wywożone do oczyszczalni ścieków w Cisewiu.

Gospodarka odpadami

Odpady komunalne składowane są w pojemnikach na nieczystości i sukcesywnie wywożone przez firmy posiadające wpis do Rejestru Działalności Regulowanej do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Starym Lesie (Starogard Gdański). Organem prowadzącym gospodarkę odpadami na terenie miejscowości Wiele jest Związek Gmin Wierzyca z siedzibą w Starogardzie Gdańskim.

Sieć komunikacyjna

Sieć komunikacyjna jest średnio rozwinięta. Znaczne odległości do większych miast regionu (Gdańsk, Bydgoszcz ok. 100 km) wiąże się z tym mała dostępność mieszkańców do korzystania z usług ponadpodstawowych. Przez teren sołectwa przebiegają 2 drogi powiatowe. W wymagającym modernizacji stanie znajduje się ponad 100 km. dróg transportu rolnego. Transport publiczny zapewnia PKS oraz prywatne firmy przewozowe ROBUS i BEMAX-BUS.

Elektroenergetyka

Wieś Wiele jest w pełni zelektryfikowana. Przez teren miejscowości przebiegają 2 główne linie energetyczne należące do Kompanii Energetycznej ENERGA. Na terenie sołectwa istnieje dobrze rozwinięta sieć oświetlenia ulicznego, licząca około 250 punktów oświetleniowych.

Zaopatrzenie w gaz

We Wielu nie ma gazociągu i w najbliższych latach nie przewiduje się jego budowy. Potrzeby mieszkańców w zakresie zaopatrzenia w gaz realizuje kilka firm za pośrednictwem ok. 20 punktów dystrybucji gazu, co w pełni zaspakaja potrzeby.

Ciepłownictwo

Cechą charakterystyczną systemu zaopatrzenia w ciepło mieszkańców Wiele jest duża liczba kotłowni lokalnych opalanych węglem i drewnem oraz bardzo nieliczne przypadki ogrzewania olejem opałowym. Na terenie gminy nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Zaspokajanie potrzeb cieplnych odbiorców na terenie sołectwa odbywa się obecnie w oparciu o:

- lokalne kotłownie opalane drewnem i jego odpadami oraz węglem, zasilające zakłady przemysłowe oraz obiekty użyteczności publicznej w energię niezbędną do ogrzewania, produkcji ciepłej wody oraz do celów technologicznych,
- indywidualne źródła w domach mieszkalnych i obiektach usługowych, na paliwa stałe (węgiel, odpady drzewne i drewno) oraz nielicznie na olej opałowy, dostarczające ciepło na potrzeby centralnego ogrzewania i przygotowania ciepłej wody, w szcążkowej formie występują też elektryczne urządzenia grzewcze.
- ciepła woda w lecie przygotowywana jest w zdecydowanej większości (szacuje się na ok. 60%) w urządzeniach elektrycznych.

Środowisko

Na obszarze sołectwa nie występuje zagrożenie środowiska naturalnego.

➤ Powietrze.

Ogólnie stan czystości powietrza można określić, jako bardzo dobry. Na stan zanieczyszczenia powietrza na obszarach wiejskich ma wpływ wielkość emisji z palenisk domowych i lokalnych, niedużych kotłowni, które w sumie nie mają znaczącego wpływu na stan środowiska ze względu na niewielką emisję. Stan powietrza jest zakłócany przez miejscową firmą drzewną SYLVA., która przy produkcji peletu wyrzuca do atmosfery duże ilości gazów (pary wodnej).

➤ Jakość wody.

Największą atrakcją miejscowości jest Jezioro Wielewskie. Pięknie położone u podnóża Kalwarii Wielewskiej. Jest to jezioro morenowo-rynnowe. Jego powierzchnia wynosi 160 ha, a maksymalna głębokość 48 m. Jest to wspaniałe miejsce na kąpiel i uprawianie sportów wodnych. Czysta woda (dowodem są żyjące w jeziorze raki) zawsze zachęca do pływania.

Nad Jeziorem Wielewskim zorganizowane jest bardzo popularne strzeżone kąpielisko, z którego w okresie sezonu turystycznego korzysta ok. 3 tys. gości dziennie. W oparciu o badania przeprowadzone w 2002 roku wody jeziora zaliczono do I klasy czystości.

Wody podziemne czwartorzędowe nie zawierają żelaza i tylko śladowe ilości manganu i nie wymagają uzdatniania. Nie stwierdza się również innych zanieczyszczeń.

Cały obszar gminy zaliczony jest do obszarów najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO) i obszarów wysokiej ochrony wód podziemnych (OWO).

2.5 Gospodarka i rolnictwo

Przedsiębiorczość

Wieś Wiele ma charakter turystyczny, z udziałem przemysłu drzewnego oraz rolnictwa. Rolnicy gospodarują głównie na gruntach kl. V i VI. Ze względu na swe położenie i liczne atrakcje była od dawna nawiedzana przez licznych turystów. Brak dużego przemysłu, piękne jeziora oraz grzybodajne lasy to naturalne atuty, które docenili przybywający na tereny goście. Aby umożliwić wypoczynek powstało 2 ośrodków wypoczynkowych, liczne kwatery prywatne oraz osiedla domków letniskowych. Z powodu zmniejszającej się opłacalności produkcji rolnej w ostatnich latach wielu rolników zainteresowało się agroturystyką. Zadawalająca jest utrzymująca się tendencja podwyższania standardu bazy noclegowej, co gwarantuje jej rozwój i daje solidne podstawy na przyszłość. Dzięki rozwojowi turystyki, rozwija się gastronomia, handel oraz drobne usługi. Wśród wczasowiczów rośnie zainteresowanie tzw. czynnym wypoczynkiem dlatego należy w najbliższym czasie wytyczyć i zorganizować trasy piesze i rowerowe.

Gospodarka lokalna całej gminy, w tym również sołectwa Wiele, opiera się na małych rodzinnych podmiotach gospodarczych ze sfery produkcyjnej, usługowej i handlowej.

Od 15-stu lat we Wielu ma swoją siedzibę firma SYLVADREWNO, zajmująca się przetwórstwem i obróbką drewna. Stosując nowoczesne metody obróbki drewna są w stanie projektować i produkować niepowtarzalne konstrukcje budowlane i ogrodowe. Obecnie zatrudnienie w niej znajduje około 250 osób, a firma planuje w najbliższym czasie rozbudowę swego przedsiębiorstwa, co związane będzie ze wzrostem zatrudnienia.

Poza tym mieszkańcy Wielu zatrudnienie znajdują się w dwóch ośrodkach wypoczynkowych, a także w Zakładzie Produkcyjny Pana Piotra Myzyka i Witolda Kucharskiego.

Rolnictwo

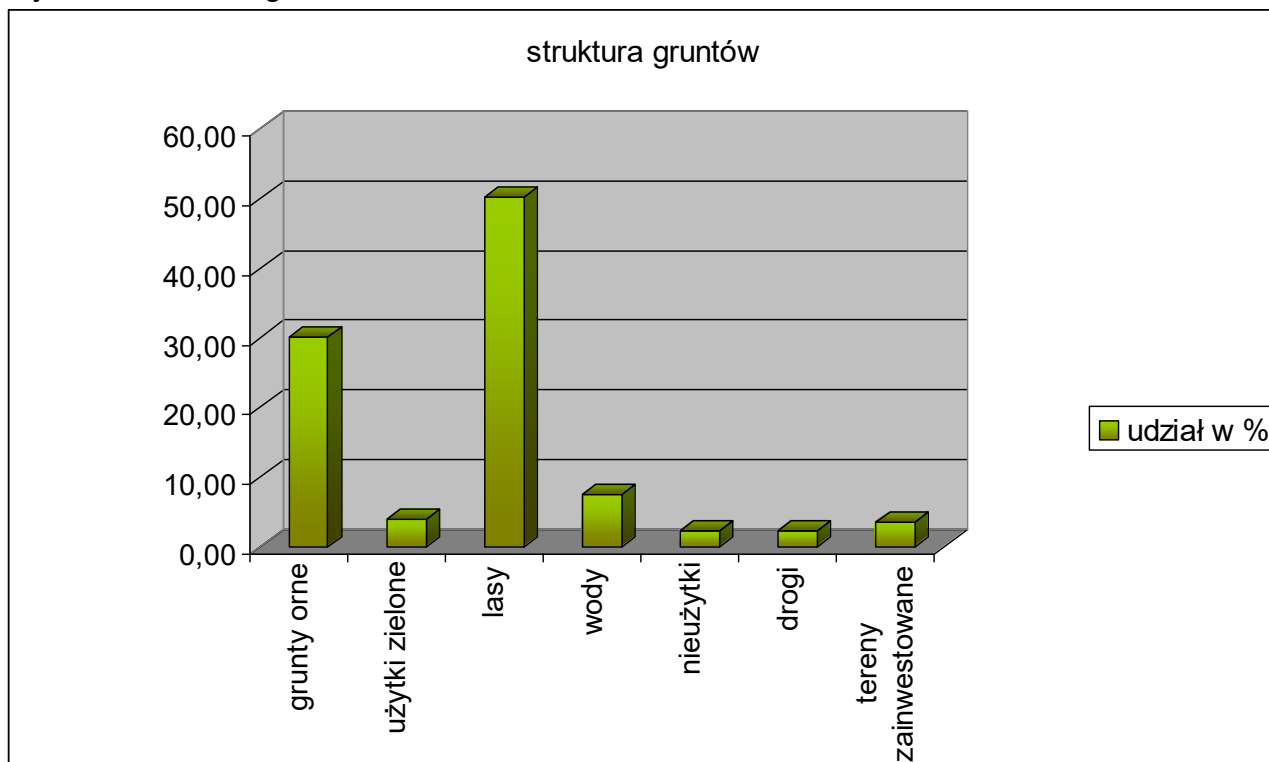
Jednym ze źródeł dochodów mieszkańców Wiele i okolic jest rolnictwo. Utrzymuje się z niego spora, choć coraz to mniejsza liczba gospodarstw domowych.

Tabela: Struktura gruntów na terenie sołectwa Wiele

lp.	użytek	powierzchnia w ha	udział w %
1	grunty orne	718,05	30,20
2	użytki zielone	95,71	4,03
3	Lasy	1194,2	50,23
4	Wody	176,75	7,43
5	Nieużytki	54,33	2,29
6	Transport	55,6	2,34
7	tereny zainwestowane	82,93	3,49
SUMA		2377,57	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Karsin

Wykres: Struktura gruntów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Karsin

Powierzchnia gruntów rolnych we Wiele wynosi 718 ha, co stanowi 30% powierzchni sołectwa. Lasy stanowią ponad 50 % powierzchni, wody 7,5%. Jakość gleb na naszym terenie jest stosunkowo niska, przeważają gleby klasy V, co stanowi podstawę do traktowania zasobu gleb jako potencjału do przekształceń proekologicznych i urbanizacyjnych. Rolniczy charakter sołectwa, rozdrobnienie gospodarstw oraz ich ukierunkowanie głównie na zaspokojenie potrzeb rodzin rolniczych decydują o stosunkowo wysokiej obsadzie zwierząt gospodarskich. Wśród gospodarstw indywidualnych przeważają gospodarstwa produkujące głównie na własne potrzeby. Dużą szansą rozwoju rolnictwa jest powstanie i rozwój gospodarstw ekologicznych oraz agroturystyki. Jednak prowadzenie tego typu działalności wymaga konsekwencji działania oraz wiedzy w zakresie metod upraw, wzbogacania gleb itp. Potrzebny jest system wspierania i zachęt do tworzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji zdrowej żywności.

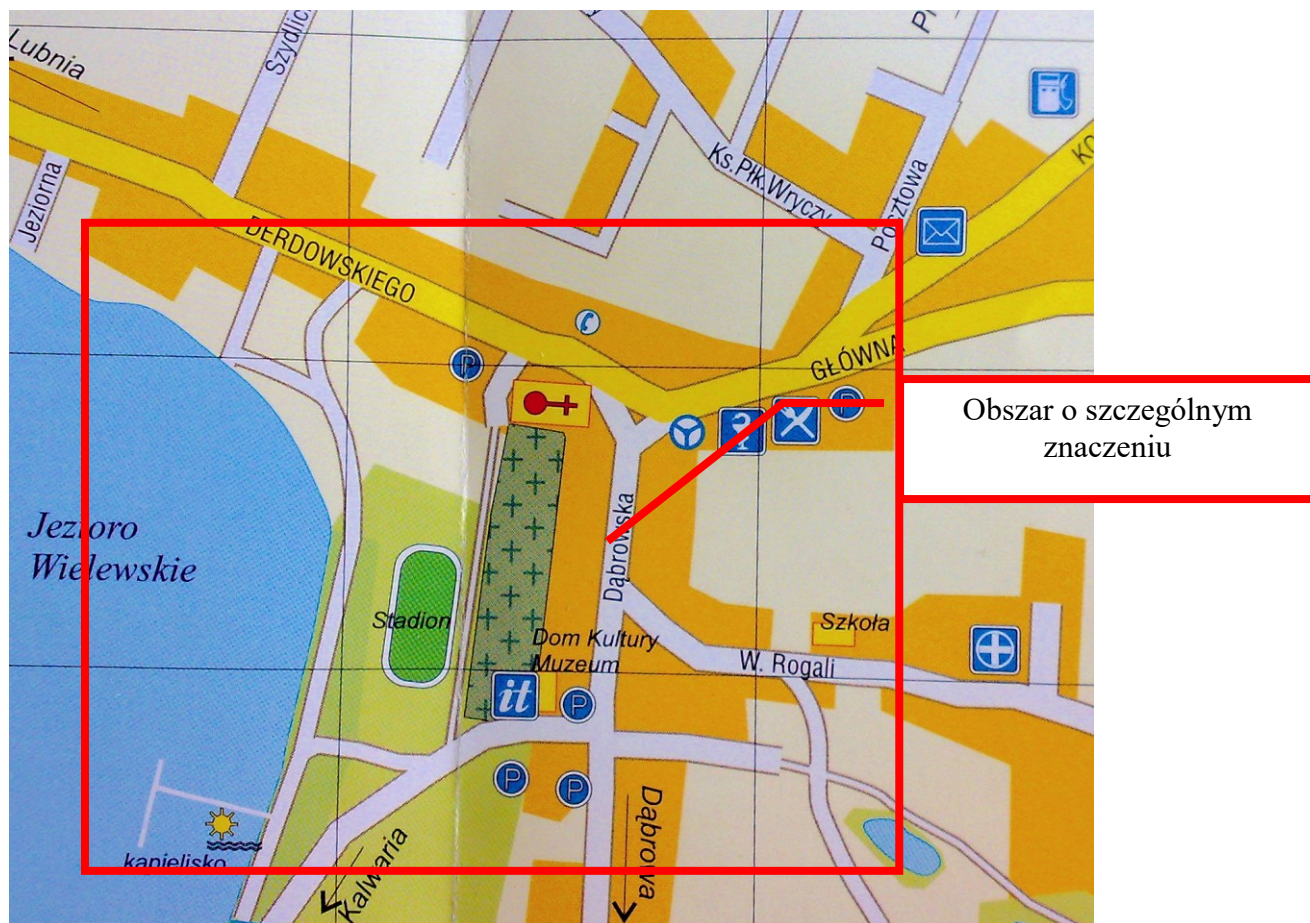
2.6 Kapitał społeczny

We Wiele jest kilka organizacji pozarządowych. Najbardziej prężne to Zrzeszenie Kaszubsko –Pomorskie oraz Ochotnicza Straż Pożarna. Poza nią jest tutaj Koło Związku Emerytów i Rencistów oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wiele, Karsina i Okolic. Wszystkie organizacje działają coraz to prężniej i są organizatorami wielu lokalnych przedsięwzięć oraz wiele spotkań.

3. Opis obszar o szczególnym znaczeniu

Dla mieszkańców Wiele obszar o szczególnym znaczeniu tworzy prostokąt, który zaczyna się od skrzyżowania ul. Głównej z ul. Kościorską, dalej w kierunku Orlika i Zespołu Szkół z ulicy Wicka Rogali idziemy do ul. Dąbrowskiej do Domu Kultury i dalej na plażę. Nowym pasażem kierujemy się na północny –zachód i wchodzimy na ul. Jeziorną. Dochodzimy do ul. Derdowskiego i zamykamy prostokąt na ul. Głównej.

Mapa: Wiele obszar o szczególnym znaczeniu

Źródło: Urząd Gminy Karsin

W obszarze tym mieszczą się Dom Kultury z Muzeum Ziemi Zaborskiej, kąpielisko, Zespół Szkół z kompleksem boisk i sala gimnastyczną, kościół z cmentarzem oraz prawie wszystkie sklepy spożywczo - przemysłowe, kwiaciarnia, apteka dwa przystanki PKS oraz restauracja i bary. Ten obszar jest wizytówką Wiele, w tym miejscu jest najstarsza zabudowa, pochodząca często z przełomu XIX i XX wieku.

4. Ocena słabych i mocnych stron

Dla określenia silnych i słabych stron w miejscowości Wiele zostały wzięte pod uwagę następujące elementy;

- mieszkańcy sołectwa (intelektualne, aktywność społeczna, siła robocza),
- drogi, komunikacja,
- sytuacja w zagospodarowaniu przestrzennym, możliwości inwestycyjne, wykorzystanie dobrej lokalizacji wsi,

- *stan i możliwości rozwojowe rolnictwa,*
- *stan i możliwości rozwojowe przemysłu,*
- *handel, usługi,*
- *bezpieczeństwo,*
- *opieka zdrowotna, szkolnictwo*

Ocenę silnych i słabych stron rozwoju wsi przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Silne i słabe strony rozwoju wsi

Lp.	Czynnik	Silne strony	Słabe strony
1	Mieszkańcy	- duże zasoby siły roboczej, - duża aktywność zawodowa , - wykształcona młodzież,	- brak miejsc pracy, - niskie zarobki, - zagrożenie wzrostem bezrobocia, - migracja i emigracja wykształconej młodzieży w poszukiwaniu pracy
2	Drogi, komunikacja	- dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna, drogowa	- zły stan lokalnych, dróg gruntowych we wsi - brak chodników - likwidacja części lokalnych połączeń komunikacyjnych
3	Zagospodarowanie przestrzenne wsi	- możliwości rozbudowy wsi - Częstkowe plany zagospodarowania wsi	- brak planu zagospodarowania przestrzennego, - brak wolnych obiektów do zagospodarowania
4.	Rolnictwo	- wykwalifikowani rolnicy - programy wspierające rolnictwo - możliwość pozyskania środków na działalność poza rolniczą	- rozdrobnienie gospodarstw, - słabe gleby - brak rynków zbytu na towary rolne - brak przetwórstwa rolno-spożywczego,
5.	Handel, usługi	- rozwijająca się baza handlowa i usługowa, - możliwość rozwoju handlu i usług, w związku z coraz większym zainteresowaniem agroturystyką i atrakcyjnymi turystycznymi terenami	- duże koszty związane z prowadzeniem działalności, - zbyt mała ilość osób przyjezdnych - brak miejsc noclegowych o wysokim standardzie
6.	Opieka zdrowotna, szkolnictwo	- bardzo dobra oświatowa baza lokalowa - dobrze wykwalifikowana kadra, - istniejący we wsi ośrodek	- brak organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, (brak zajęć pozalekcyjnych), - trudny dostęp do lekarzy

		zdrowia - wykorzystanie sali gimnastycznej oraz kompleksu boisk Orlik	specjalistów - niedostateczne wyposażenie medyczne - drogie koszty leczenia
--	--	--	---

Źródło: Opracowanie własne

Szanse i zagrożenia dla rozwoju wsi przedstawione są wg podanych niżej elementów, określonych na podstawie przeprowadzonej wśród mieszkańców wsi ankiety.

- *położenie geograficzne w gminie, w stosunku do okolicznych gmin,*
- *koniunktura gospodarcza - rolnictwo*
- *atrakcyjność inwestycyjna,*
- *środowisko naturalne,*
- *procesy demograficzne,*

Tabela: Zestawienie szans i zagrożeń dla rozwoju sołectwa.

Lp.	Czynnik	Szanse	Zagrożenia
1	Położenie geograficzne	- korzystne położenie pod względem krajobrazowym (jeziora , las, bliskość doliny Wisły i szlaków turystycznych)	- likwidacja lokalnych połączeń autobusowych i PKS - duża odległość do większych aglomeracji
2	Koniunktura gospodarcza – rolnictwo	- korzystne położenie sprzyja możliwości powstania placówek dla obsługi podróżnych (stacja paliw, punkty naprawy samochodów, gastronomia) - powstanie rolniczych grup producenckich - kursy kształcące, możliwość przekwalifikowania	- brak zainteresowania terenem przedsiębiorców i inwestorów, którzy chcieli by zainwestować swój kapitał
3	Atrakcyjność inwestycyjna	- duży zasób wykwalifikowanej siły roboczej, - czyste, nieskażone środowisko, możliwość wykorzystania ciekawego krajobrazu, wód, lasów dla rozwoju inwestycji o charakterze turystyczno - wypoczynkowym	- zbyt mała promocja atrakcyjności okolicy - brak terenów inwestycyjnych
4	Środowisko naturalne	- brak przemysłu, który wpływałby niekorzystnie na otoczenie	- brak kanalizacji na wybudowaniach i przysiółkach, zbiorniki

		- możliwość skorzystanie ze środków pomocowych na inwestycje związane z ochroną środowiska, - bliskość w sąsiedztwie naturalnych zbiorników wodnych (jezior) z możliwością wykorzystania ich dla turystyki wodnej i wypoczynku letniego	na nieczystości powodują zagrożenie zanieczyszczania wód gruntowych i rowów melioracyjnych
5	Procesy demograficzne	- wzrost liczby ludzi wykształconych, - możliwość realizacji, budownictwa mieszkaniowego i co za tym idzie wzrost liczby mieszkańców	- migracja i emigracja ludzi wykwalifikowanych i przedsiębiorczych do większych skupisk miejskich wzrost bezrobocia powodujący wzrost patologii w społeczności

Źródło: Opracowanie własne

5. Opis planowanych zadań

5.1 Wykaz planowanych inwestycji i przedsięwzięć na lata 2016-2022

Tabela: Wykaz planowanych inwestycji

Lp.	Nazwa działania	Termin realizacji	Koszt ogólny	Źródła Finansowania
1	Budowa ul. Ks. Płk Wryczy w Wielu	2016 - 2017	2 300 000	1 500 000 zł – PROW 800 000 zł – budżet Gminy Karsin
2	Budowa ścieżki rowerowej Karsin-Wiele	2016 - 2018	700 000	450 000 zł – PROW (lub PO RYBY) 250 000 zł – budżet Gminy Karsin
3	Przebudowa zaplecza kuchennego przy Domu Kultury	2016 - 2018	500 000	300 000 zł – PROW (lub PO RYBY) 200 000 zł – budżet Gminy Karsin
4	Budowa placu zabaw przy plaży	2016 - 2018	300 000	180 000 zł – PROW (lub PO RYBY) 120 000 zł – budżet Gminy Karsin
5	Urządzenie placu zabaw przy ul. Szydlickiej	2016 - 2017	35 000	budżet Gminy Karsin
6	Budowa kortów tenisowych oraz bieżni przy „Orliku ”	2018 - 2019	350 000	200 000 zł – Urząd Marszałkowski 150 000 zł – budżet Gminy Karsin
7	Budowa mola (nowego)	2017 - 2019	600 000	400 000 zł – PROW (lub PO

	pomostu) nad jeziorem			RYBY) 200 000 zł – budżet Gminy Karsin
8	Przebudowa chodników	2017 - 2021	200 000	budżet Gminy Karsin
9	Budowa ścieżki rowerowej wokół Jeziora Wielewskiego	2016 - 2020	1 000 000	650 000 zł – PROW (lub PO RYBY) 350 000 zł – budżet Gminy Karsin
10	Modernizacja ul. Wicka Rogali w Wielu	2020 - 2022	650 000	budżet Gminy Karsin
11	Budowa ścieżki rowerowej przy drodze Wiele - Lubnia	2020 – 2022	300 000	budżet Gminy Karsin
12	Budowa placu zabaw przy Zespole Szkół nr 2 w Wielu	2017-2018	50 000	budżet Gminy Karsin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Karsin

5.2 Opis zadań

Budowa ul. Ks. Płk Wryczy w Wielu

Jednym z większych problemów mieszkańców Wiele jest brak nawierzchni asfaltowej na ulicy Ks. Płk. Wryczy. Inwestycja ta jest możliwa teraz po zakończeniu budowy kanalizacji sanitarnej. W 2015r zakończyły się prace związane przygotowaniem dokumentacji i uregulowano sprawy własnościowe. W 2016-2017 roku nastąpi realizacja przedsięwzięcia po otrzymaniu dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach operacji „Budowa lub modernizacji dróg lokalnych”, pozostała kwota będzie pochodziła z budżetu Gminy Karsin.

Tabela Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Budowa ul. Ks. Płk Wryczy w Wielu
	Termin realizacji
Złożenie wniosku aplikacyjnego, postępowanie przetargowe, rozpoczęcie robót budowlanych	2016
Roboty budowlane, rozliczenie zadania, złożenie wniosku o płatność	2017

Źródło: Opracowanie własne

Budowa ścieżki rowerowej Karsin-Wiele

Jednym z większych problemów mieszkańców Wiele i okolic jest brak bezpiecznej drogi dla ruchu rowerowego na trasie Wiele – Karsin. W 2016r zakończyły się prace związane przygotowaniem dokumentacji i uregulowano sprawy własnościowe. W 2017-2018 roku nastąpi realizacja przedsięwzięcia po otrzymaniu dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach operacji „Budowa lub modernizacji dróg lokalnych” lub z Programu Operacyjnego „Ryby”, pozostała kwota będzie pochodziła z budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Budowa ścieżki rowerowej Karsin-Wiele
	Termin realizacji
Przygotowanie dokumentacji technicznej, złożenie wniosku aplikacyjnego,	2016
Roboty budowlane, rozliczenie zadania, złożenie wniosku o płatność	2017-2018

Źródło: Opracowanie własne

Przebudowa zaplecza kuchennego przy Domu Kultury

Projekt polegać będzie na wykonaniu remontu zaplecza kuchennego, zakupu nowego wyposażenia w celu przeprowadzenia cyklu warsztatów (kursów) dla mieszkańców celem promocji kuchni lokalnej, a zwłaszcza dań z ryb. W 2016

r. planuje się wykonanie dokumentacji technicznej, a w roku 2017 roku nastąpi realizacja przedsięwzięcia po otrzymaniu dofinansowania z Programu Operacyjnego „Ryby” lub Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz z budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Przebudowa zaplecza kuchennego przy Domu Kultury
	Termin realizacji

Wykonanie dokumentacji, złożenie wniosku aplikacyjnego, postępowanie przetargowe,	2017
Roboty budowlane ,rozliczenie zadania, złożenie wniosku o płatność	2018

Źródło: Opracowanie własne

Budowa placu zabaw przy plaży

Projekt polegać będzie na budowie nowoczesnego o bezpiecznego placu zabaw przy plaży. W 2016r. planuje się wykonanie dokumentacji technicznej, a w latach 2017- 2018 roku nastąpi realizacja przedsięwzięcia po otrzymaniu dofinansowania z Programu Operacyjnego „Ryby” lub Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz z budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Budowa placu zabaw przy plaży
	Termin realizacji
Wykonanie dokumentacji, złożenie wniosku aplikacyjnego, postępowanie przetargowe,	2016
Roboty budowlane ,rozliczenie zadania, złożenie wniosku o płatność	2017 -2018

Źródło: Opracowanie własne

Budowa kortów tenisowych oraz bieżni przy „ Orliku ”

Celem zadania jest poprawa ogólnodostępnej infrastruktury sportowej przy Zespole Szkół Nr 2 w Wielu. Zadanie ma polegać na budowie 2 kortów tenisowych o nawierzchni ceglanej oraz 100 m bieżni z nawierzchnią syntetyczną i skocznią w dal. Taki obiekt umożliwi lepsze zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Zadanie zostanie sfinansowane ze środków Urzędu Marszałkowskiego w ramach Rozbudowy bazy sportowej oraz budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Budowa kortów tenisowych oraz bieżni przy „Orliku ”
	Termin realizacji
Wykonanie dokumentacji, wniosek aplikacyjny, postępowanie przetargowe	2018
Roboty budowlane	2019

Źródło: Opracowanie własne

Budowa nowego mola (pomostu) nad jeziorem

W celu uatrakcyjnienia plaży niezbędna jest budowa nowego mola (pomostu). Istniejący stary pomost liczy sobie ponad 20 lat i jest w złym stanie technicznym. Nowy pomost stanie się kolejną atrakcją turystyczną dla licznej rzeszy osób korzystających z uroków „wielewskiej plaży”.

W 2017 planuję się opracowanie dokumentacji technicznej a latach 2018-2019 nastąpi realizacja przedsięwzięcia po otrzymaniu dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich lub z Programu Operacyjnego „Ryby”, pozostała kwota będzie pochodziła z budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Budowa nowego mola (pomostu) nad jeziorem
	Termin realizacji
Opracowanie dokumentacji technicznej oraz złożenie wniosku aplikacyjnego	2017
Roboty budowlane ,rozliczenie zadania, złożenie wniosku o płatność	2018- 2019

Źródło: Opracowanie własne

Przebudowa chodników

W celu poprawy estetyki wsi Gmina Karsin sukcesywnie (corocznie) będzie modernizować kolejne odcinki chodników w centrum wsi. Remont będzie polegał na wymianie ich nawierzchni na nową kostkę brukową.

Zadanie będzie finansowane z budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Przebudowa chodników
	Termin realizacji
Roboty budowlane	2017- 2021

Źródło: Opracowanie własne

Budowa ścieżki rowerowej wokół Jeziora Wielewskiego

Przedmiotem projektu będzie budowa ścieżki rowerowej (pieszo-rowerowej) o charakterze typowo turystycznym. Projekt przyczyni się do wzmocnienia potencjału gospodarczego Wiele i okolic w oparciu o walory turystyczne i kulturalne. Realizacja przedsięwzięcia nastąpi po otrzymaniu dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich lub z Programu Operacyjnego „Ryby”, pozostała kwota będzie pochodziła z budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Budowa ścieżki rowerowej wokół Jeziora Wielewskiego
	Termin realizacji
Opracowanie programu funkcjonalno - użytkowego	2016
Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego, opracowanie dokumentacji	2017-2018

technicznej oraz złożenie wniosku aplikacyjnego	
Roboty budowlane, rozliczenie zadania, złożenie wniosku o płatność	2019 - 2020

Źródło: Opracowanie własne

Modernizacja ul. Wicka Rogali w Wiele

W wyniku przekształceniu terenów rolnych na działki budowlane w ostatnim okresie zostały zabudowane tereny na przedłużeniu ul. Wicka Rogali w związku z czym nastąpiła potrzeba przedłużenia drogi asfaltowej, aż do granicy lasu.

W 2020 planuję się uregulowanie spraw własnościowych oraz zostanie opracowana dokumentacja techniczna. Na 2022 rok planuję się roboty budowlane. Realizacja przedsięwzięcia nastąpi po otrzymaniu dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach operacji „Budowa lub modernizacji dróg lokalnych”, pozostała kwota będzie pochodziła z budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Modernizacja ul. Wicka Rogali
	Termin realizacji
Opracowanie dokumentacji technicznej oraz złożenie wniosku aplikacyjnego	2020
Roboty budowlane ,rozliczenie zadania, złożenie wniosku o płatność	2022

Źródło: Opracowanie własne

Budowa ścieżki rowerowej przy drodze Wiele - Lubnia

Przedmiotem projektu będzie poprawa bezpieczeństwa i wzmocnienie potencjału turystycznego poprzez wybudowanie nowej ścieżki rowerowej w kierunku Lubni (do granic powiatu), która będzie miała połączenie z podobnymi szlakami położonymi na terenie powiatu chojnickiego.

Przedsięwzięcie to będzie finansowane ze środków unijnych oraz budżetu Gminy Karsin..

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Budowa ścieżki rowerowej przy drodze Wiele-Lubnia
	Termin realizacji
Opracowanie dokumentacji technicznej oraz złożenie wniosku aplikacyjnego	2020
Roboty budowlane, Rozliczenie zadania, złożenie wniosku o płatność	2021-2022

Źródło: Opracowanie własne

Budowa placu zabaw przy Zespole Szkół nr 2 w Wielu

Projekt polegać będzie na zakupie i montażu urządzeń zabawowych na terenie działki nr 523/2 na terenie Zespołu Szkół nr 2. W 2017r. planuje się wykonanie niezbędnej dokumentacji technicznej, a w roku 2018 roku nastąpi realizacja przedsięwzięcia sfinansowana z budżetu Gminy Karsin.

Tabela: Harmonogram realizacji zadania

Przedsięwzięcie	Budowa placu zabaw przy Zespole Szkół nr 2 w Wielu
	Termin realizacji
Wykonanie dokumentacji,	2017
Roboty budowlane	2018

Źródło: Opracowanie własne